

TARTALOM:

Képek 1977-ből	1
VARGA István József	
Az Alag-Dunakeszi Református	
Egyház története 1921-ig	
2. rész	2
KATONA M. István	
1956-ban tankkal hozták	
a fizetést	7
KASZÁS Nóra	
Alag, a magyar Newmarket	8
KOSZTOLÁNYI Tímea – tanár	
Szemelvények a Dunakeszin élő	
görögkatolikusok történetéből ...	11
LŐRINCZ Róbert	
Egy elfeledett egyesület,	
a Dunakeszi Reménység	13
CSUKOVITS Anita	
A népi vallásosság emléktárgyai-	
nak megőrzése, jelentősége	14
SZAKÁLL Lászlóné	
Emlékezés a közel 300 éves	
Révcsárdára	18
KOLLÁR Albin	
A dunakeszi római katolikus népis-	
kola tanítói 1859 és 1872 között	19

SZÁMUNK SZERZŐI:

CSUKOVITS Anita – néprajzkutató
KASZÁS Nóra – építésmérnök
KATONA M. István – újságíró
KOLLÁR Albin – ny. iskola ig.
KOSZTOLÁNYI Tímea – tanár
LŐRINCZ Róbert – könyvtáros
SZAKÁLL Lászlóné – ny. iskola ig.
VARGA István József – református
presbiter

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI
SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban

Alapító szerkesztők:

Csoma Attila és Lőrincz Róbert

Felelős szerkesztő:

Lőrincz Róbert

Kiadja: Kölcsény Ferenc Városi Könyvtár

Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.

Felelős kiadó: Lőrincz Róbert

Nyomdai előkészítés:

Preysing Frigyes

Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,

Budapest, Gyöngyösi u. 89.

ISSN 1789-9230

E-mail: szemle@mail.dkvk.hu

A lap megjelenését támogatja

Dunakeszi Város Önkormányzata

VARGA ISTVÁN JÓZSEF
Az Alag-Dunakeszi Református Egyház története 1921-ig

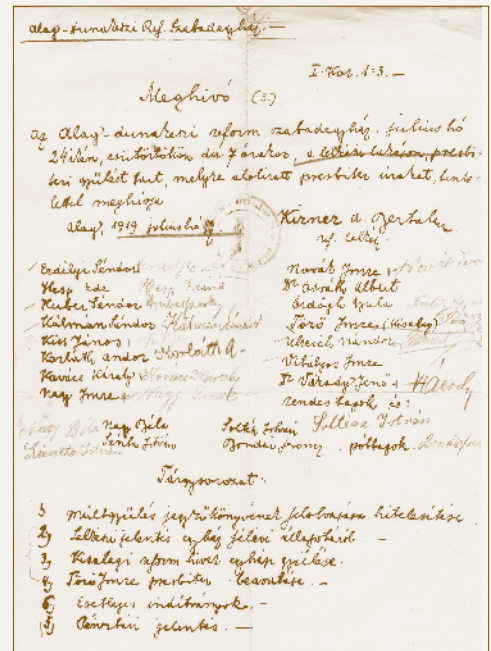
2. rész

Az első részben már említettük, hogy az 1921-ben önállósdó dunakeszi református egyház első lelkésze, Kirner A. Bertalan 1916-ban vásárolt feleségével házat Alagon, de csak 1918-tól használták az ingatlant. 1918-ban véget ért az első világháború. Kirner október 31-én indult hazafelé Olaszországból, és közel egy hónapi gyaloglás, vonatozás után szállt le a Dunakeszi vasútállomáson. „Már útközben nagy volt az ámulatunk, mikor az ezreddel a magyar határt átléptük, mert már akkor a fegyelmetlenség és felfordulás kínzó jeleit találtuk. Így volt ez Alagon is, a hová 1918. november 20-ára érkeztem meg [...] Alagon az egyházi munkára sarkaltak néhányan. Bár nem volt túl reményteljes a helyzet mégis megkíséreltem [...] alagi szabad egyház néven kezdtem a munkát, mert hiszen akkor még más vallásúak is jöttek, gyülekeztek a házamban [...] 1919 tavaszán már az alagi község háza tanács termében hivatalosan rám bízta az egyházi funkciók vezetését a főtí lelkész, akinek filiája volt akkor Alag-Dunakeszi is.” Az „Egyházi Híradó” című református egyházmegyei folyóirat 1925. áprilisi száma így emlékezik vissza az 1919 elején történetekre: „Az 1919. január hó 12-én tartott Alag-Dunakeszi egyházalakuló Közgyűlésen Balogh Ferenc főtí lelkész bejelenti, hogy az alagi község háza tanácstermében minden második vasárnap d.u. 3 órákor istentisztelet lesz. Az istentisztelet tartására, egyház megszervezésére, fejlesztésére vállalkozik Kirner A. Bertalan volt békési ref. segédlelkész, a háborúban 1914-1918 katonai lelkész. [...] A református hívek ellátására, csaknem 10 esztendőn át, s kivált pedig a gyermekek oktatására hol Rákospalotáról, hol Mogyoród vagy Fótról járt át beszolgáló, helyettes vagy segédlelkész, aszerint, hogy melyik nagyobb csillagnak, vagy egyházközségnek volt a szóróánya, filiája.”

Kirner 1919. március 19-én vette át az egyház pénzkészletét és vagyontárgyait. A május 10-i és július 24-i presbiteri üléseken már vallástanítás, bibliaóra, vasárnapi iskola beindításáról volt szó, továbbá megszerkesztették a lelkészi díjlevelet, beszámoltak az egyház első félévi állapotáról és a kisalagi református hívek egyházi gyűléséről. Mivel Hajdú János nem vállalta a presbiteri szolgálatot, helyére Törő Imre került, pótpresbitereknek Nagy Bélát, Sántha Istvánt, Soltész Istvánt, Bondai Ferencet választották.

Az első Anyakönyv a születéseket 1919-től 1924-ig, a házasságokat 1936-ig, a halálozásokat 1933-ig tartalmazza. A gyülekezet első szülöttje 1919. január 27-én Szabó Elemér János volt. Apja, a remeteségi Szabó János lovas és anyja, a Rákosszentmihályról származó Marinovics Borbála az alagi Nándor-majorban laktak. Az anyakönyvekben szereplő születési helyek egyébként behálózzák egész Nagy-Magyarországot Kassától Gyuláig, Soprontól Kolozsvárig, Szegedtől Budapestig, Zólyomtól Kézdivásárhelyig. Az első házasság 1919. május 4-én kötöttet, Kis András vette nőül Sándor Juliánát. A következő 17 év alatt 88 esküvőt tartottak. A gyülekezetnek 1933-ig 112 halottja volt, köztük 41 gyermek. Az elhunytak között volt anglikán presbiter (szül.: „Angolország”), „jockey”, ügyvédjelölt, postaaltiszt és székesfővárosi műszaki tanácsos.

Az egyház működéséhez tőkére is szükség volt, így gyűjtőívek jártak körbe a hívek között, melyen felajánlásokat tehettek a gyülekezet javára. Az ívet Hesp Ede a Lovaregylet protestáns érzelmű tagjai között körözte. „Gyűjtőív. Ezen gyűjtőív kiadott Hesp Ede presbyter úrnak a ki a dunakeszi- alagi új alakulású református egyház céljaira gyűjt.” 12-en jegyeztek, köztük a Hesp család 100 koronát, Metcalf János, Sidney Bulford, Mary Reeves, Thomas Ball és a Pejachevich család 200 koronát. 1919. július 24-én elkészítették a választói névjegyzéket az 1919-20-as esztendőkre. 95 név szerepel a jegyzéken, melyet a lelkész és Huber Sándor gondnok hitelesített. 36 alagi, 31 dunakeszi, 26 kundházi és

Az 1919. július 24-i presbiteri ülés meghívója

Dunakeszi-Alagi Reform. Egyház -

Közlöny 1919

Gyűjtőív.

Ezen gyűjtőív kiadását Hesp Ede presbiter, úrnak a ki a dunakeszi-alagi új alatulásvi református egyház céljaira gyűjt.

Alap, 1919. június 14. -

Kirner S. Gyntalan
ref. lelkész

Sor.	Név	Kor.	Jegyzet
1.)	Hesp Ede és neje	30-	
2.)	Metcalf János	10.	
3.)	Lidney Bulford	2.	
4.)	Sol. János, Pál	200	
5.)	Mary Reeves	40	
6.)	Jegyzet: János	100	
7.)	Jegyzet: János	700	
8.)	Jegyzet: János	25	
9.)	ifj. Kovács János	50	
10.)	Wesshofske János	40	
11.)	Aranyos	25	
12.)	Hesp Ede és neje	40	
13.)	Thomas Ball	50	
14.)	Beadás 1919. II. 11.	No. 442	

Gyűjtőív 1919-ből

2 budapesti adófizetőt jegyzett az egyház. A listán többek között Thomas Ball, Mary Reeves, a Hesp család és Pejachevich Jánosné, valamint a lelkész sógora, Kis János gyógyszerész is szerepel.

1919 márciusa és augusztusa között, a proletárdiktatúra ideje alatt, a népbiztosok gyakran elvették az alagi község háza tanácstermét, vagy az iskolai helyiséget – ahol Kirner a vasárnapi istentiszteleteket tartotta -, ilyenkor a lelkész lakásba vagy a szomszédos Dunakeszi községi tanácstermébe vonultak át. A Tanácsköztársaság bukása (1919. augusztus 1.) után, ahogy az országban, úgy Alagon és Dunakeszin is kezdett beindulni a normális élet. „A Tanácsköztársaság megszűntével az egyh. törvények és a felsőbb hatósági szabályrendeletek minden vonatkozásban ismét életbe léptek.” – írta levelében az egyházmege esperese 1919. augusztus 15-én. Kérte továbbá a gyülekezeteket, hogy az esetleges sérelmekről tegyenek bejelentést, kezdjék meg az iskolákban a vallás tanítást, továbbá állítsák vissza az egyházi vagyon-, és anyakönyveket.

Szeptemberben megkezdődött az alagi községi népiskolában az 1919/20-as tanév. Kirnerné Kiss Ilona az iskolaszék elé terjesztette kérését, hogy állásában megerősíttessék. A döntés értelmében folytathatta tanítói tevékenységét, férje pedig a két község iskoláiban a hittanári szolgálatot végezte. Őrizzük az alagi népiskolába járó evangélikus és református tankötelezettek névsorát (1919. szept. 15.). Első osztályba 10 leány és 9 fiú, másodikba és harmadikba 4-4 gyermek, negyedik osztályba egy fiú és egy leány, ötödikbe pedig egy fiú járt. A gyermekek közül 32-en voltak reformátusok, 6-an evangélikusok.

Az alagi közs. Népi Népiskolába járó ev. és ref. tankötelezettek névsora:

I. o.

1. Nagy Dániel ref.
2. Erdélyi Sándor ref.
3. Huber Sándor ref.
4. Kálmán Sándor ref.
5. Valent László ev.
6. Martinkó János ref.
7. Kőrösi Sándor ref.
8. Kovács Károly ref.
9. Nagy Imre ref.
10. Csikó Imre ref.
11. János János ref.
12. Kovács Károly ev.
13. Kovács Károly ref.
14. Csikó János ref.
15. Nagy Imre ref.
16. Kiss Gyula ref.
17. Kiss Gyula ref.
18. Kiss Gyula ref.

Az 1919/20-as tanévben az alagi népiskolába járó református és evangélikus gyerekek névsora

Az október 15-én, a lelkési lakásban tartott presbiteri ülés témái között szerepelt az egyháztagok számbavétele, a vallásos neveltetés és az iskolai hittanítás, az énekkar és az ifjúsági egyesület, valamint beszélgetés „az új politikai életéről vallási-nemzeti szempontból”.

Az 1919. december 31-re dátumozott pénztári napló 2196 korona 78 fillér kiadással és 2123 korona 76 fillér bevétellel, s 73 korona 2 fillér hiánnyal számol. A bevételeknél már jelentkeznek a kundházai és a bibliaórai perselypénz, a kiadások között villanyszámla (86.50 K), villanykörte (14 K), nyugtákönyv ára, a Bibliatársulattól biblia, egyházi közalap és közigazgatási járulék (79.98 K), lelkési honorárium (1647.58 K), a teológiai kar és a püspöki hivatal önkéntes támogatása (400 K), özvegy papnék támogatása (150 K), stb. szerepel.

„Az első év változatos és terhes lezajlása után a második év az egyház fejlesztés jegyében telt el. Az egyház ekkor is még csak névleges egyház volt és hát koldus. Nem volt néhány keresztelő edényen kívül még egy asztalkája vagy ülőszéke sem.” – jellemzi Kirner lelkész a következő, 1920-as évet.

1920. május 13-án kelt az alábbi presbiteri ülésre szóló meghívó: „Az alag-dunakeszi református egyház presbiteriuma, vasárnap, e hó 16-án, délelőtt 11 órakor gyűlést tart, a község háza tanácstermében, mely gyűlésre alulírott presbiter urakat meghívom. Erdélyi Sándor, Hesp Ede, Huber Sándor, Kálmán Sándor, Kiss János, Korláth Andor, Kovács Károly, Nagy Imre, Novák Imre, Törő Imre, Ulreich Nándor, Vitályos Imre, Dr. Várady Jenő, Szemere Kálmán választott főgondnok és Nagy Béla pótpresbiter. Tárgysorozat: 1., Múlt gyűlés jegyzőkönyve, 2., Egyházzervezési ügyek 3., Egyházi megajánlás és választói névjegyzék, 4., Esetleges indítványok.”

Június 20-ra el is készült az 1920. évre szóló választói névjegyzék. Ebben az előző évi 95 fővel szemben most 69-en szerepeltek. Először találkozunk Bohunka Lajos (1920-tól Dunakeszi főjegyzője) nevével, valamint első ízben szerepel a névsorban Kirnerné Kiss Ilona is. E jegyzékből megtudhatjuk – többek között – a presbiter foglalkozását is: Erdélyi Sándor tisztviselő, Hesp Ede lóidomár, Kálmán Sándor mun-

kás, Kis János gyógyszerész, Kovács Károly iparos, Nagy Béla szabómester, Novák Imre gépész, Nagy Imre vasutas, Szemere Kálmán őrnagy, Törő Imre vasutas, Várady Jenő MÁV-titkár, Vitályos Imre bankigazgató. Nem szerepel a jegyzékben Ulreich Nándor, Huber Sándor és Korláth Andor.

Kirner lelkész a Magyar Lovaregylet figyelmébe és jóindulatába ajánlotta a református egyházat: „[...] A mostani néhez időnkben való egyházalakításra azon nagy lelki kényszer indított bennünket, hogy valahol, valami intézményen belül megnyugvást keressünk, találjunk. [...] Ezen egyházalakítást azon okból vagyunk bátrak a M.L.E. tek. igazgatóságával, mint erk. testülettel közölni, hogy közreműködésünket felajánljuk tudva azt, hogy [...] törekvésünk az M.L.E. itteni munkálkodásával összhangban levők, azonosak. A Lovaregylet vezetőségével, tagjaival tudatosan épített ki jó kapcsolatokat a tiszteltes úr, hiszen ott voltak a község előjárói között, ők folyósítottak pénzeket, adtak telkeket építkezésekre, fejlesztésekre, akár templomépítésre is. Később Kirner a protestáns lovászfűk hittanoktatását, konfirmálását is elvállalta.

Az 1920/21-es iskolaév kezdetén összeírták a Dunakeszi református növendékek névsorát. „I. osztály: Ördög Lenke, Fülöp Juliska, Nedeczki. II. osztály: Gyárfás Endre, Bódis Sándor, Králik András, Králik Mariska, Uxa Karolin, Uxa Julis, Polónyi Jolán. III. osztály: Bódis Ferencz, Nagy Annus, Wágner Annus, Horváth Erzsike. IV. osztály: Farkas Miklós (neve áthúzva). V.-VI. osztály: Nagy Feri, Farkas Károly (neve áthúzva), Gózon Mariska. Konfirmándus növendékek névsora! Nagy Terus, Bondár Annus, Kasza Ilonka.” Richter Béla iskolaszéki elnök „a dunakeszi róm. kath. iskolaszék” pecsétjével ellátott kimutatásában beszámol „az alagi községi iskolában járó református vallású iskolásnövendékek hittanórájáról.” 1920 novemberében heti 2-2 órában volt református hitoktatás.

1920. december 9-én elkészítették az Alag-Dunakeszi református egyház költségvetését az 1921. évre, melyet Szemere Kálmán és Kirner lelkész jegyzett, Nagy Ferenc esperes pedig ellenjegyzett. A tervezetben 14.150 korona bevétel mellett 14.076 korona és 48 fillér kiadás szerepelt, a maradvány így 73 korona 52 fillér volt. A bevételek növelésére 1920. december 16-ra „Egyházi Művész Estély”-t szerveztek a Hámor-féle szállodába.

AS. ALAG - DUNAKESZI REFORMÁTUS EGYZHÁZ 1920. dec. 16-i 6-8 óráig. A Hámor-féle szállodában az esti bálhoz díj mellett.

PROGRAM

1/ Hozsán: A székelyszékkel.
 2/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 3/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 4/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 5/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 6/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 7/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 8/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 9/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.
 10/ Hozsán: A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel. A székelyszékkel.

Az 1920. december 16-i Művész Estély programja

1921. március 25-én elkészült az 1919-es (!) év számadása és vagyommérlege. Az összes bevétel 12.384 korona 30 fillér, a kiadás 12.025 korona 28 fillér, a maradvány 359 korona 2 fillér volt. A takarékbetétben elhelyezett 2249 korona 62 fillérrel együtt az összes vagyon 2608 korona és 64 fillér, az „összes teher” pedig ebben az esztendőben még *nulla* korona volt.

1921. május 26-án kifüggesztették az 1921/22-ik évre szóló választói névjegyzéket, melyben 96 fő szerepelt. Ezt követően június 8-án elkészült a végleges lista, mely 92 személyt tartalmazott. Minden gyülekezeti tagnak megnevezték a foglalkozását, lakóhelyét is. 53 alagi, 31 dunakeszi és 8 kundházi lakos van a listán. Az eddigi foglalkozások mellett megjelent az erdőkerülő, egyházzsolga (Gergely Jánosné), lovaregyleti igazgató (Horthy Jenő), szíjgyártó, varrónő, hivatalszolga, lelkész és lelkészné, előmunkás. Továbbra is jelen voltak a vasúti dolgozók, munkások, háztartásbeliek és a Lovaregylet alkalmazottai.

Meg. 22/1921

Alag-Dunakeszi Egyház beárusító választói névjegyzéke az 1921. évről.

Felvi szám	A választó neve	Ingatlanos	Lakosa	Felszámolás határosa	Az esperesi határosa	Jegyzet
1.	Nagy Albert	rovás	Alag			
2.	Nagy Károly	rovás	Alag			
3.	Nagy János	rovás	Alag			
4.	Nagy János	rovás	Alag			
5.	Nagy János	rovás	Dunakeszi			
6.	Nagy János	rovás	Alag			
7.	Nagy János	rovás	Alag			
8.	Nagy János	rovás	Dunakeszi			
9.	Nagy János	rovás	Dunakeszi			
10.	Nagy János	rovás	Dunakeszi			
11.	Nagy János	rovás	Kundházi			

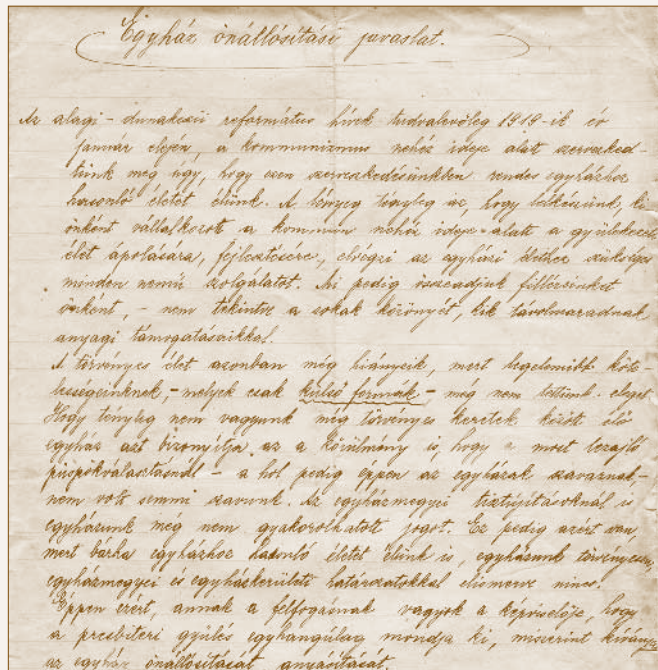
Az 1920/21. évi választói névjegyzék

Június 18-án elkészült az 1920/21-ben az alagi elemi iskolába járó református növendékekről szóló kimutatás. A négy osztályba ekkor 29 gyermek járt.

A Pesti Református Egyházmege esperesének augusztusban írt levelében már szerepel a dunakeszi református leányegyház anyasításának ügye is: „Tisztelt h. Lelkész úr! Tisztelt Presbyterium! Van szerencsénk értesíteni, hogy az e.m. közgyűlést szept. 15. d.e. 9 órára a szokott helyre kitűztük, melyre tisztelettel meghívjuk. Az anyasítás és díjleuel ügye tárgysorozatban lesz, kérem a pótlásokat sürgősen. Alsódabas 1921. VIII. 29. Nagy Ferenc esperes.”

Az alábbiakban részleteket közlünk az önállósítási javaslatból: „Az alag-dunakeszii református hívek tudvalevőleg 1919-ik év január elején, a kommunizmus nehéz ideje alatt szervezedtünk meg úgy, hogy ezen szervezedésünkben rendes egyházhoz hasonló életet élünk. A lényeg az, hogy lelkészünk, ki önként vállalkozott a kommun nehéz ideje alatt a gyülekezeti élet ápolására, fejlesztésére, elvégzi az egyházi életéhez szükséges minden nemű szolgálatot. Mi pedig összeadjuk fillereinket önként, - nem tekintve az urak közönyét, kik távolmaradnak anyagi támogatásaikkal. [...] Hogy tényleg nem vagyunk még törvényes keretek között élő egyház, azt bizonyítja az a körülmény is, hogy a most lezajló püspököválasztásnál - a hol pedig éppen az egyházak szavaznak - nem volt semmi szavunk. [...] Éppen ezért, annak a felfogásnak vagyok a képviselője, hogy a presbiteri gyűlés egyhangúlag mondja ki, miszerint kívánja az egyház

önállósítását, anyásítását. [...] Szükséges azonban az egyház önállósítása azért is, hogy a múltban gyakorivá vált lélekalhaszat éppen a mi híveink, gyermekeink kárára, egy önálló egyház önálló lelkesének ébersége által figyelemmel kísértessék, megakadályoztassék. De kívánatosá teszik az egyház önállósodását a református hívek elterjedettsége, iskolák szaporodása is és azon körülmény, hogy a politikai község is fejlődik, gyarapszik. Kivált, mert a megcsönkített Magyarország újra építésénél egy református egyház, egy kálvinista egyház, egy magyar egyház megteremtése, megalapozása az egész Magyarország feltámadásának egy megrendíthetetlen biztos alapköve.[...]"

Az önállósítási javaslat részlete

Az Egyházmegyei Közgyűlés 1921. szeptember 15-i jegyzőkönyvében a következő szerepel: „Alag-Dunakeszi leányegyház előterjeszti anyásítási kérelmét és lelkési díjlevelét bemutatja. Indoklása, hogy a lélekszáma 900-at meghaladja, mindennapi iskolások száma 54. Az E. T. szerint minimális adókulcs is biztosítja költségvetését. A Magyar Lovaregylet templomkertet helyezett kilátásba. Egyházmegyei közgyűlés Alag-Dunakeszi leányegyház anyásításához hozzájárul s a bemutatott lelkési díjlevelet jóváhagyja.”

1921 októberében felgyorsultak az események, megtörtént az egyház hivatalos anyásítása, következhetett a lelkészválasztás. Szemere Kálmán főgondnok egy ívet köröztetett a presbiterok között, melyen aláírásokat gyűjtöttek Kirner helyettes lelkész megválasztása mellett. „Nagytisztelű Vezetőség! Az alag-dunakeszi leányegyház, egyházkerületi végzés folytán önálló egyházzá lett. Ezen alkalommal ezen rendes lelkési állásra, az eddigi helyettes lelkészt Kirner A. Bertalan lelkész urat kívánjuk meghívni, mely kérésünket az E. T. II. 9. §-a értelmében aláírásunkkal igazoljuk. Alag-Dunakeszi, 1921. október hó”

„Meghívó. Az alag-dunakeszi református egyház presbyteriumának gyűlésére, a f. évi október 26-án, délután fél hat órakor az alagi községi iskolába. Tárty: 1., A lelkési állásnak meghívás útján való betöltéséről. 2., Jelentések és indítványok. Alag, 1921. évi október hó 24-én. Szemere Kálmán, Sáfár Béla egyh. lelkész, egyh. tanácsbíró.”

„Jegyzőkönyv, felvétel az alagi községi iskolában 1921. november hó 1-én d.e. 1/2 10 órakor az alag-dunakeszi-i ref. egyházban meg-

tartott meghívás útjani lelkészválasztásról. Istentisztelet végeztével Balogh Ferencz főthi ref. lelkész lelkési és dr. Benedek Zsolt egyházmegyei tanácsbíró, világi kiküldött a választók gyülekezetében a presbyteriummal együtt megjelenven, Korláth Andor presbyter a gyülekezet nevében üdvözlö az egyházmegyei kiküldötteket, a kik, a szíves üdvözlést megköszönvén bemutatják:

1. az alag-dunakeszi-i ref. egyház presbyteriumának 1921. október 26.-án kelt határozatát, melyben a presbyterium kijelenti, hogy a hívek túlnyomó többsége Kirner A. Bertalan váci segédlelkészt óhajtja meghívni az alag-dunakeszi-i lelkési állásra;
2. Kirner A. Bertalan okmányait: keresztlevelét, szolgálati bizonyítványait és lelkési oklevelét;
3. az egyházmegyei bizottság 1921. október 27. -én felvett jegyzőkönyvét, mely szerint a bizottság Kirner A. Bertalant az alag-dunakeszi-i lelkési állásra választhatónak jelentette ki;
4. Kirner A. Bertalan f. é. október 27.-én kelt nyilatkozatát a meghívás elfogadásáról;
5. a pesti ref. egyházmegye elnökségének 1921. október 28.-án - 224 sz.- kelt kiküldő végzését;
6. a beszolgáló lelkész bizonyítványát arról, hogy a lelkészválasztásról a választók az előző vasárnapon, f. é. október 30.-án a szószékről szabályszerűen értesítették;
7. a jelen jegyzőkönyvet aláíró presbiterok megbízólevelét és végül
8. a választók 1921-22. évi névjegyzékét.

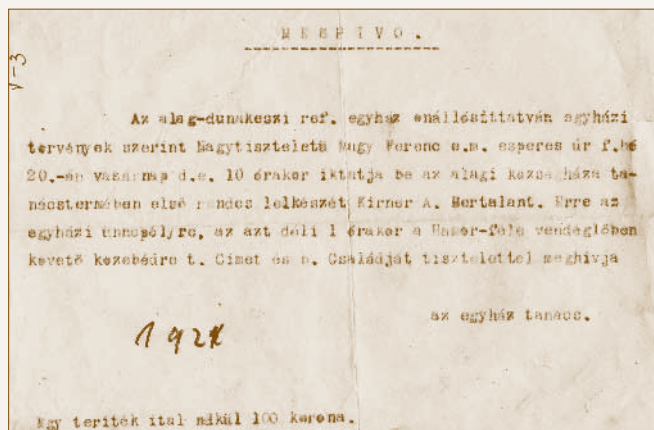
Az egyházmegye világi megbízottja felolvasván az egyházi törvénynek a választási eljárásra vonatkozó részét felhívja a gyülekezetet, illetve a megjelent jogosult választókat nyilatkozásra, óhajtják-e Kirner A. Bertalan meghívását? Különösen és ismételten felhívta azokat jelentkezésre, a kik a meghívást ellenzik. Miután az összes jelenlevő választók a meghívás mellett nyilatkoztak és közülük nem jelentkezett senki, a ki a meghívást ellenezné: az egyházmegyei megbízottak Kirner A. Bertalan váci segédlelkészt az alag-dunakeszi-i ref. egyházközség rendes lelkési állására egyhangúlag megválasztottak jelentették ki.

Az egyházmegye lelkési megbízottja az egyhangú meghívásban megnyilatkozó egyetértés és békesség fölött az egyházmegye örömét tolmácsolván a megbízottak a választási eljárást bezárták. Miről ezen jegyzőkönyv három egyező példányban felvétel Alagon, 1921. november 1.-én. Benedek Zsolt egyh. világi kiküldött, Balogh Ferencz egyh. lelkési kiküldött, Szemere Kálmán egyházközségi főgondnok, Sáfár Béla váci ref. lelkész - adminisztrátor, Vitályos Imre presbyter, Kovács Károly presbyter.”

Megkezdődtek az előkészületek az ünnepélyes beiktatására. A kundháztelepi testvérek is megkapták a meghívót, az alábbi, Kundházán köröztetett jegyzéken lehetett jelentkezni az ünnepségre: „Értesítés. A Kundháztelepi ref. egyház híveihez értesítés; és egyben meghívás is érkezett; 1921. év nov. hó 17-én, a mely meghívót a hívek saját aláírásukkal tudomásul venni szíveskedjenek; és egy az ünnepi közebeden való részt vételt aláírásukkal jegyezni szíveskedjenek; az ebédre való alá írás kötelező a fizetésre is. 1921. év nov. 17. Kundháza- telep. Tisztelettel Törő Imre presbiter.” A meghívót tizenegy kundháztelepi egyháztag - Törő Imre, Kolláth József, Frecska József, Balog György, Tót Ferencz és neje, Gyuróvszky Józsefné, Varga Károly, Sándor István, Sándor Bálint és M. Tót Sándor - aláírásával tudomásul vette, egy fő - Balog György - jelentkezett az ebédre is.

Végül elérkezett a nagy nap. 1921. november 20-án beiktatták a gyülekezet első lelkészét. Az eseményre szóló meghívón a következő szerepelt: Meghívó. Az alag-dunakeszi ref. egyház önállósítatván egyházi törvények szerint nagytiszteletű Nagy Ferenc e. m. esperes f. hó 20.-án vasárnap d. e. 10 órakor

iktatja be az alagi község háza tanácstermében első rendes lelkészét Kirner A. Bertalant. Erre az egyházi ünnepélyre, az azt déli 1 órakor a Hámor-féle vendéglőben követő közebedre t. Címet és b. Családját tisztelettel meghívja az egyházi tanács. Egy teríték ital nélkül 100 korona."

A lelkészi beiktatás meghívója

Az Újpest-Rákospalotán megjelenő „Független Újság” 1921. november 26-i száma tudósított a lelkészavató ünnepségről „Alag-Dunakeszi hírek. Az alag-dunakeszi református egyház lelkészavató ünnepélye. Impozáns ünnepély keretében folyt le az alagi község háza a kitaró, szorgalmas munka árán önállóvá lett alag-dunakeszi református egyház lelkészavatása.” A község háza beszédet mondott Nagy Ferenc esperes, Balogh Ferenc főt. ref. lelkész, Korláth Andor presbiter, Ulreich Nándor alagi iskolaszéki elnök, Molnár Gyula alagi főbíró, Várady Jenő MÁV-főtisztviselő és Richter Béla r.k. plébános. A Hámor-féle vendéglőben a plébános úr, az esperes, a főjegyző, a főbíró, a főt. lelkész és a presbiter mellett F. Cselótei János a főt. ref. egyház gondnoka, Sáfár Béla váci ref. lelkész és Balog József főt. bíró köszöntötte az új lelkészt, Kirner A. Bertalant, aki maga is felszólalt.

Az avatást követően presbiteri gyűlést tartottak, melynek tárgysorozatát az alábbi meghívó tartalmazza: „Meghívó! Az alag-dunakeszi református egyház f. hó Síkán, csütörtökön délutáni 6 órakor presbiteri gyűlést tart a lelkész-lakás iskolájában, melyre a presbiter urakat meghívja Szemere Kálmán főgondnok, Kirner A. Bertalan ref. lelkész. Alag, 921. december 3. Erdélyi Sándor, Hesp Ede, Kovács Károly, Nagy Imre, Nagy Béla, Korláth Andor, Kálmán Sándor, Törő Imre, Novák Imre, Vitályos Imre, Huber Sándor, Váradi Jenő, Soltész István. Tárgysorozat: Jegyzőkönyv, Jelentés a lelkészválasztásra vonatkozólag, Lelkész bemutatkozás – programm. E. T. I. 10§-17§., Esperesi leirat a presbitériumhoz, lelkészhez (concessa) díjlevél., Üdvözlő iratok, sürgönyök bemutatása (Püspök – Kormányzó – Rpalota), Köszönetnyilvánítás a lelkész-beiktatásnál közreműködők részére., Reformátusok számbavétele népesség – adóalany tárgyában (dec. 18.), Református – Kálvinista Kör-helyiség meghosszabbítása, Adókövető bizottság megnevezése (20.), Költségvetés beállítására bizottság kiküldése (22.), Földreform érvényesítése egyházunk hasznára, Karácsony este és ajándék gróf Pejacevich Jánosné.”

Egy december 18-án kelt esperesi levél Kirner bejelentési kötelezettségére hívta fel a figyelmet „Tisztelendő Lelkész úr! Az újonnan alakult anyaegyháznak, illetve az új lelkészi állásnak a VKM-hez való bejelentése céljából szíveskedjék a mellékelt <Bevallási ívet> pontosan kitölteni, okmányokkal felszerelni, s hozzám sürgősen beküldeni”

Az önállósodás esztendejét december 27-én és 29-én két presbiteri ülés zárta. Az ülések témái között szerepelt az egyházmegyei tisztségviselők választása, az adókövetés, a költségvetés, Kis János presbiter lemondása, jelentés adakozásról, az adóbeszedés módosítási és a lélekösszeírás. Megalakult az állandó adókövető bizottság, melynek tagjai Alagon Vitályos Imre és Kálmán Sándor, Dunakeszin Korláth Andor, Kundháza pedig Törő Imre voltak. A bizottság 290 adóköteles egyháztagot állapított meg. Előterjesztették az 1922-ik évi költségvetés tervezetét is, melynek 65.000 koronás összegét a testület egyhangúan elfogadta.

Az elvetett mag tehát kihajtott, a hajtság pedig lassan növekedésnek indult. A Dunakeszi Református Egyház történetét 1921-ig bemutató írásunkat zárjuk Kirner A. Bertalannak 1926-ban leírt gondolataival: „Az alag-dunakeszi református anyaegyház új csillag a ref. egyháztörténelem egén. Nem régen tűnt fel. Kicsiny fénye, csöppnyi ragyogása a régi nagy egyházi csillagok mellett bizony még halovány. Ezelőtt 5 esztendővel még a legjobb távcsővel sem lehetett volna felfedezni. Akkor még nem volt sehol. Alag is, Dunakeszi is megvoltak ugyan, noha Alag község maga is alig pár éves alakulat, de az anyaegyházi alakulásnak se híre, se hamva nem volt. [...] Gazdtalan mezőre nem megy az arató sem. Így volt Alag-Dunakeszi területe is. Dolog akadna ugyan, de nincs

fizető gazda. A napsugár pedig önti melegét, hajnal harmatát, felhő permetezését s a talaj mégis meddő, terméktelen maradt. Nem akad munkás. Nem jön próféta sem, pedig éppen a próféta elhívásával szól bátorítólag az Úr: > ne félj! mert veled vagyok, hogy megoltalmazalak téged...prófétává teszek téged, hogy gyomlálj, ronts, vezess, törj, építs és plántálj.< (Jer 1:5-10). [...] nevezett lelkész [...] egy emberéletbe vágó elhatározással odaadja önmagát – hitvesével együtt – a nagy, erős, sok fáradságot igénylő, sok töviset termő, gyümölcsöt még nem hozó egyházszerző, egyház-építő munkának.”

Az Alag-Dunakeszi Református Egyház pecsétje

A Kirner-életrajz és a Dunakeszi Református Egyház történetének kutatása során az alábbi intézmények, személyek szolgáltak dokumentumokkal, illetve segítettek munkámat:

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Pöcz Erzsébet, Baptista Teológiai Akadémia Levéltára és Könyvtára – ifj. László Gábor, dr. Szabó Olivér, Szommer Hajnalka, Békési Jantyk Mátyás Múzeum – S. Turcsányi Ildikó, Békési Szegedi Kis István Református Gimnázium – Vighné Szabados Andrea, Békési Református Esperesi Hivatal – Katona Gyula, Dunakeszi Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár – Lőrincz Róbert, Dunakeszi Református Egyház – Szőke Attila Szilárd és a presbitérium, Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Levéltára – Nagy Edit, Fót- Központi Református Egyház – Sebestyén Győző, Kiskőrösi Baptista Gyülekezet – Barkóczi Győző, Nuszbaum Ferencné Tóth Mária Magdolna – Gödöllő, Rákospalota- Óvárosi Református Egyház – Hekli Katalin, Simonfi Sándor, Sárospataki Református Teológiai Akadémia Könyvtára, Levéltára és Múzeuma – Pocsainé Eperjesi Eszter, Szentimrei Márk.